

Projekt
Strategisk Planering
Erik Karlsson

Styrelsen för Stockholm Vatten AB

Stockholm Vatten och Avfalls EU-positionspaper

FÖRSLAG TILL BESLUT

Styrelsen föreslås besluta

att Stockholm Vatten och Avfalls arbete gentemot EU bedrivs enligt denna skrivelse

Krister Schultz
Verkställande direktör

Hans Gillsbro
Avdelningschef
Projekt

Sammanfattning

Bakgrund

Den 12 december 2016 antog Stockholms stads kommunfullmäktige en ny EU-policy som klargör stadens övergripande inställning till det europeiska samarbetet. Denna ska ligga till grund för Stockholm Vatten och Avfalls arbete i allt påverkansarbete på EU-nivå och vid utarbetande av bolagets inställning i enskilda EU-ärenden. Kommunfullmäktige gav berörda nämnder och bolag i uppgift att, med Stockholms stad EU-policy som utgångspunkt anta egna riktlinjer för sitt EU-arbete.

Nuvarande EU-policy antogs 2013-12-11 av styrelsen för Stockholm Vatten AB. Enligt detta beslut ska bolagets engagemang främst röra verksamhetsspecifika områden, snarare än EU:s roll och funktionssätt. I beslutet lyfts även tre fokusområden fram; dricksvatten, ramdirektivet för vatten samt offentlig upphandling. Detta positionspaper ersätter tidigare version.

ÄRENDET

EU:s inflytande på Stockholm Vatten och Avfalls verksamhetsområde

EU har stor påverkan på Stockholm Vatten och Avfalls verksamhetsområden. Genom direktiv som införlivas i svenska lagar, direkt verkande förordningar och icke-bindande verktyg har EU möjlighet att direkt och indirekt styra lagområden i unionens medlemsländer. Exempel på sådana krav är dricksvattenkvalitet, påverkan på recipient vid utsläpp av vatten, hantering av avfall och offentlig upphandling. Direktiv är ofta generella och behöver tolkas innan dessa implementeras i svensk lagstiftning och blir därmed gällande för Stockholm Vatten och Avfall.

EU-lagstiftning berör i stort sett hela bolagets kärnverksamhet och det är därför av vikt att bevaka och i möjlig mån påverka EU-arbetet. I många fall berör EU-lagstiftningsfrågor även andra förvaltningar och bolag inom Stockholms stad. En aktiv samverkan med andra berörde förvaltningar och bolag är således av stor betydelse för Stockholm Vatten och Avfalls och i förlängningen stadens förmåga att få genomslag för sina ståndpunkter på EU-nivå.

Principer för bolagets EU-policyarbete

Stockholm Vatten och Avfall arbetar, i enlighet med kommunfullmäktiges EU-policy och i samverkan med berörda förvaltningar och bolag aktivt med EU-frågor för att tillvarata stadens och stockholmarnas intressen. Staden har lyft fram tre övergripande principer i EU-policyen vilka ska vara vägledande för Stockholm Vatten och Avfalls och stadens EU-arbete:

1. Staden ska verka för att beslut fattas så nära Stockholms medborgare som möjligt.
2. Staden ska verka för ett EU som är socialt, ekologiskt, ekonomiskt och demokratiskt hållbart.
3. Staden ska verka för att EU:s politik är väl avvägd och väl underbyggd.

I enlighet med subsidiaritetsprincipen ska Stockholm Vatten och Avfall verka för att hänsyn tas till lokala förutsättningar. Inom Sverige och EU råder olika förutsättningar beroende på geografiska, sociala och ekonomiska faktorer. Ett exempel i närtid är den så kallade Weser- domen (C-461/13) från EU-domstolen enligt vilken en vattenförekomst status ej får förändras på någon enskild parameter. Nybyggnation innebär i många fall att ytor vilka tidigare varit grönområden blir bebyggda och genom detta genereras mer föroreningar. Tillämpningen av Weser- domen medför att den ökade föroreningsbelastningen i många fall inte är acceptabel och beslutet riskerar därför att hämma stadens utveckling. Stockholms ställningstagande är därför att hänsyn måste tas till de lokala förutsättningarna istället för att generalisera i alltför stor utsträckning.

Sverige har under många år varit ett föregångsland vad gäller miljö- och klimatpolitik och 2010 blev Stockholm utnämnda till Europas första miljöhuvudstad. Stockholm Vatten och Avfall ser principiellt positivt på Europeiska kommissionens arbete för ett hållbarare och mer miljövänligt EU. Ibland innehåller kommissionens förslag dock detaljstyrning av ett slag som riskerar att leda till kontraproduktivitet. Stockholm Vatten och Avfall ska därför även i framtiden verka för lagförslag som har en hög ambitionsnivå, ökar stadens förmåga att främja en ekologisk utveckling av våra samhällen och tar hänsyn till de lokala förutsättningarna.

Stockholm Vattens och Avfalls engagemang och intresse för EU-frågor rör främst verksamhetsspecifika områden, snarare än EU:s roll och funktionssätt. Stadens principer ska vara vägledande i dessa frågor. Bolaget ska därför verka för att direktiv är applicerbara, hållbara och tar hänsyn till Stockholms förutsättningar, med Stockholms invånare i åtanke. Frivilliga initiativ är att föredra framför lagstiftning och beslut bör bygga på konsekvensbedömningar och samråd som belyser förslagets påverkan på EU:s storstäder.

Fokusområden

De områden som är av särskild relevans för Stockholm Vatten och Avfall är:

Dricksvatten – EU:s relevanta lagstiftning i detta område rör framförallt dricksvattenkvalitet och krav på kontroll. För vår del vill vi säkerställa att EU tar hänsyn till våra lokala förutsättningar, att vi har god tillgång till råvatten och att regelverket stärker möjligheten till vattenskydd.

Ramdirektivet för vatten – Direktivet styr hur vi ska arbeta med vår påverkan på recipienter och till viss del ger skydd åt vattenförekomster. Ramdirektivet omfattar bland annat Weserdomen och vår syn är att direktivet är i behov av översyn då det försvårar möjligheten till stadsutveckling.

Offentlig upphandling – Vår ståndpunkt är att innovationer och leverantörssamverkan skall gynnas.

Avfallshantering – Stockholm Vatten och Avfalls utgångspunkt är att avfallshanteringen ska följa EU:s prioriteringslista, den så kallade avfallstrappan eller avfallshierarkin, där avfallsminimering är det mest eftersträfvärdade och där deponering är det minst önskade alternativet. Från bolagets håll är det dock viktigt att framhålla att alla steg i avfallshierarkin behövs, det går exempelvis inte att helt komma bort från energiåtervinning (förbränning) av vissa avfallslag oavsett hur långt man når med återvinning etcetera. Avfallsförbränning i Stockholm, och i Sverige i stort, sker i kraftvärmeverk där den utvunna energin producerar både fjärrvärme och el.

Hur arbetar vi gentemot EU

Påverkan på EU sker i olika nivåer; som remissinstans inom stadens organisation, som remissinstans mot branschorganisation eller genom medverkan i branschorganisationernas arbete mot EU.

Som remissinstans har Stockholm Vatten och Avfall en god möjlighet att påverka hur EU-direktiv implementeras i svensk författning. Beroende på remissens karaktär och påverkan kan svar handläggas på såväl enskild tjänstemannanivå som vara i behov av samråd med berörda förvaltningar och bolag.

Genom branschorganisationerna Avfall Sverige och Svenskt Vatten ges en god möjlighet till påverkan. Stockholm Vatten och Avfall medverkar i ett flertal av organisationernas arbetsgrupper och kommittéer och har därigenom en påverkan på branschorganisationernas vidare arbete i organisationernas europeiska motsvarigheter.

Genom nätverket EURO CITIES driver Stockholm Vatten och Avfall angelägna frågor och bedriver påverkansarbete, i nära samarbete med andra berörda förvaltningar och bolag i staden, såsom miljöförvaltningen.

Ofta hämtar EU-kommissionen i ett tidigt skede av beredningen av förslag in synpunkter från intressenter genom samrådsprocesser. Inkomna synpunkter inarbetas därefter i de förslag som EU-kommissionen presenterar för Europaparlamentet och ministerrådet. Detta ökar betydelsen av tidig bevakning av EU-ärenden som berör nämndens verksamhetsområden. Tidig bevakning är en förutsättning för att kunna påverka utformningen av rättsliga styrmedel och icke-bindande verktyg i syfte att få in det lokala och regionala perspektivet. Därmed uppnås mer realistiska krav vid exempelvis ny eller uppdaterad lagstiftning såväl som målformuleringar för icke-bindande styrdokument och verktyg. Även här är ett aktivt samarbete med andra berörda förvaltningar och bolag i staden, och relevanta organisationer på EU-nivå, såsom EUROCITIES, av stor vikt.

För verksamheten styrande direktiv

ABP-förordningen

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1069/2009 av den 21 oktober 2009 om hälsobestämmelse för animaliska biprodukter och därav fastställda produkter som inte är avsedda att användas som livsmedel

Avfallsdirektivet

Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG av den 19 november 2008 om avfall och upphävande av vissa direktiv

Avfallsförbränningsdirektivet

Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/76/EG av den 4 december 2000 om förbränning av avfall

Avfallsstatistikförordningen

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2150/2002 av den 25 november 2002 om avfallsstatistik

Avloppsdirektivet

Rådets direktiv 91/271/EEG av den 21 maj 1991 om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse.

Batteridirektivet

Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/66/EG av den 6 september 2006 om batterier och ackumulatörer och avfall från batterier och ackumulatörer

Badvattendirektivet

Rådets direktiv 76/160/EEG av den 8 december 1975 om kvaliteten på badvatten.

Begränsningsdirektivet

Rådets direktiv 76/769/EEG av den 27 juli 1976 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om begränsning av användning och utsläppande på marknaden av vissa farliga ämnen och preparat (beredningar).

Biociddirektivet

Europaparlamentets och rådets direktiv 98/8/EG av den 16 februari 1998 om utsläppande av biocidprodukter på marknaden.

Byggproduktdirektivet

Rådets direktiv 89/106/EEG av den 21 december 1988 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om byggprodukter.

Deponeringsdirektivet

Rådets direktiv 1999/31/EG av den 26 april 1999 om deponering av avfall.

Det klassiska direktivet

Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/18/EG av den 31 mars 2004 om samordning av förfarandena vid offentlig upphandling av byggtreprenader, varor och tjänster.

Direktiv om miljökonsekvensbeskrivning

Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/92/EU av den 13 december 2011 om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt. Se även direktiv 1985/337/EEG ovan.

Dricksvattendirektivet

Rådets direktiv 98/83/EG av den 3 november 1998 om kvaliteten på dricksvatten.

Förbränningsdirektivet

Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/80/EG av den 23 oktober 2001 om begränsning av utsläpp till luften av vissa föroreningar från stora förbränningsanläggningar (upphävt direktiv 88/609/EEG).

Förpackningsdirektivet

Europaparlamentets och rådets direktiv 94/62/EG av den 20 december 1994 om förpackningar och förpackningsavfall

Försörjningsdirektivet

Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/17/EG av den 31 mars 2004 om samordning av förfarandena vid upphandling på områdena vatten, energi, transporter och posttjänster.

Grundvattendirektivet

Rådets direktiv 80/68/EEG av den 17 december 1979 om skydd för grundvatten mot förorening genom vissa farliga ämnen.

IPCC-direktivet

Rådets direktiv 96/61/EG av den 24 september 1996 om samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar.

Miljöansvarsdirektivet

Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/35/EG av den 21 april 2004 om miljöansvar för att förebygga och avhjälpa miljöskador.

Miljökvalitetsnormsdirektivet (prioämnesdirektivet)

Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/105/EG av den 16 december 2008 om miljökvalitetsnormer inom vattenpolitikens område och senare upphävande av rådets direktiv 82/176/EEG, 83/513/EEG, 84/491/EEG och 86/280/EEG, samt om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG.

Musseldirektivet

Rådets direktiv 79/923/EEG av den 30 oktober 1979 om kvalitetskrav för skaldjursvatten.

Mätinstrumentdirektivet (MID)

Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/22/EG av den 31 mars 2004 om mätinstrument.

Nitratdirektivet

Rådets direktiv 91/676/EEG av den 12 december 1991 om skydd mot att vattnet förorenas av nitrater från jordbruket.

Ramdirektivet för vatten

Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG av den 23 oktober 2000 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område.

ROHS-direktivet

Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/95/EG av den 4 juli 2002 om användandet av farliga substanser i vissa elektriska och elektroniska apparater

Slamdirektivet

Rådets direktiv 86/278/EEG av den 12 juni 1986 om skyddet för miljön, särskilt marken, när avloppsslam används i jordbruket.

Sötvattendirektivet

Rådets direktiv 78/659/EEG av den 18 juli 1978 om kvaliteten på sådanst sötvatten som behöver skyddas eller förbättras för att upprätthålla fiskbestånden.

Utsläppsdirektivet

Rådets direktiv 76/464/EEG av den 4 maj 1976 om förorening genom utsläpp av vissa farliga ämnen i gemenskapens vattenmiljö.

Växtskyddsdirektivet

Rådets direktiv 91/414/EEG av den 15 juli 1991 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden.

WEEE-direktivet

Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/19/EG av den 4 juli 2012 om elektriskt och elektroniskt avfall och apparater

Ytvattendirektivet

Rådets direktiv 75/440/EEG av den 16 juni 1975 om den kvalitet som krävs på det ytvatten som är avsett för framställning av dricksvatten i medlemsstaterna.

Översvämningsdirektivet

Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/60/EG av den 23 oktober 2007 om bedömning och hantering av översvämningsrisker

SLUT